

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 34/2022-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **VRK REALITNÁ AGENTÚRA s. r. o.**, Hutnícka 22, Košice, IČO 44 138 938, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Granec, spol. s r. o., Kováčska 28, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Branislav Granec, proti postupu Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 46/2010 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 46/2010 **boli porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Košice II **prikazuje** v konaní sp. zn. 15 C 46/2010 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **5 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Košice II **povinný** vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Košice II **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **384,08 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 7. septembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 46/2010 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“). V napadnutom konaní navrhuje okresnému súdu prikázať konať bez zbytočných prietáhov a domáha sa priznania primeraného finančného zadost'učinenia v sume 6 000 eur, ako aj náhrady trov konania spojených s podaním ústavnej sťažnosti. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 34/2022-17 z 18. januára 2022 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o nesústreďenej činnosti, ako aj opakovanej nečinnosti okresného súdu v napadnutom konaní, pričom v tejto súvislosti poukazuje najmä na samotnú doterajšiu dĺžku napadnutého konania (v čase podania ústavnej sťažnosti presahujúcu 10 rokov od vstupu sťažovateľky do napadnutého konania, pozn.) bez vydania meritórneho rozhodnutia vo veci. V konaní vo veci samej má sťažovateľka procesné postavenie žalovanej v 3. rade proti žalobcom v 1. rade [REDAKOVANÉ] a v 2. rade [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobcovia“) vo veci žaloby o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v katastrálnom území [REDAKOVANÉ]. Napadnuté konanie začalo na základe žaloby podanej žalobcami 22. marca 2010 a sťažovateľka do neho vstúpila na základe návrhu žalobcov na pripustenie vstupu sťažovateľky do konania ako žalovanej v 3. rade okresnému súdu doručeného 21. októbra 2010.

3. Sťažovateľka po stručnom zhrnutí doterajšieho priebehu napadnutého konania uviedla, že ku dňu podania ústavnej sťažnosti okresný súd v napadnutom konaní ani jedenkrát meritórne nerozhodol, teda napadnuté konanie nie je ani po viac ako desiatich rokoch právoplatne ukončené. Dodala, že v priebehu celého tohto obdobia požiadala o odročenie pojednávania približne trikrát (z toho dvakrát súbežne so žalobcami, pozn.), pričom celé napadnuté konanie je poznačené neustálymi žiadosťami o odročenie pojednávania zo strany žalobcov (pričom jeden zo žalobcov sa nedostavil na pojednanie ani jedenkrát, pozn.). S poukazom na to uviedla, že okresný súd v tomto smere koná nanajvýš neefektívne, nevyužil možnosť uloženia poriadkových opatrení, pričom len jedenkrát nevyhovел žiadosti žalobcov o odročenie pojednávania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka vo vzťahu k napadnutému konaniu namieta primárne jeho celkovú doterajšiu dĺžku presahujúcu v čase podania ústavnej sťažnosti 10 rokov pred súdom prvej inštancie, a to bez vydania meritórneho rozhodnutia vo veci. Uvedené samo osebe pokladá za ústavne neakceptovateľné. Vzhľadom na to je toho názoru, že je nepochybné (už len s poukazom na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania, pozn.), že v napadnutom konaní dochádza k zbytočným prietáhom. Namieta neefektívny postup okresného súdu v napadnutom konaní, pričom zároveň poukazuje na to, že ako vlastníčka nehnuteľnosti, ktorá je predmetom podanej žaloby, nemôže s touto nehnuteľnosťou už viac ako 10 rokov plne disponovať kvôli predbežnému opatreniu okresného súdu (uznesenie okresného súdu č. k. 15 C 46/2010-61 z 19. novembra 2010, pozn.).

Dodala, že táto nehnuteľnosť tým stráca aj na hodnote. Argumentáciu uzavrela tým, že zo strany okresného súdu je žalobcom umožňovaný taký postup v napadnutom konaní, ktorým neustále odďaľujú meritórne rozhodnutie vo veci.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľky a prehľad procesných úkonov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Ústavný súd si už v rámci prípravy predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti od okresného súdu vyžiadal aj jeho vyjadrenie k samotnej ústavnej sťažnosti. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 Spr V 957/2021 doručenom ústavnému súdu 15. decembra 2021 v podstatnom uviedol, že s poukazom na prehľad vo veci vykonaných procesných úkonov okresného súdu je toho názoru, že tento vo veci postupoval v podstate plynulo a bez prieťahov. Dodal, že zároveň nespochybňuje, že v určitých časových úsekoch došlo k obdobiam nečinnosti, tieto však boli spôsobené objektívnymi okolnosťami (zložitosť veci, dĺžka súvisiaceho trestného konania, potreba znaleckého dokazovania a choroba žalobcu, pozn.). Doplnil, že v neposlednom rade k predĺženiu napadnutého konania prispelo aj správanie sporových strán, a to napriek tomu, že okresný súd primerane využíval procesné prostriedky a neuznával (pokiaľ mu to umožnil zákon a judikatúra, pozn.) procesné ospravedlnenia. Tiež uviedol, že vo veci konajúca zákonná sudkyňa po pridelení veci 10. decembra 2019 vykonáva úkony plynulo, efektívne a bez prieťahov. Je toho názoru, že skutočnosť, že sporové strany využívajú prostriedky procesnej obrany (odvolania), nemôže ísť na zodpovednosť okresného súdu. V súvislosti s námietkami sťažovateľky poukázal na to, že okresný súd je jeden z najväčších súdov prvej inštancie v Slovenskej republike, pričom je najzaťaženejším súdom z hľadiska nápadu nových vecí v obvode Krajského súdu v Košiciach, a to permanentne od roku 2010 až do súčasnosti. V ďalšej časti svojho vyjadrenia sa pomerne podrobne a obsérne venoval aj personálnemu stavu (personálnej poddimenzovanosti, pozn.) okresného súdu v súvislosti s množstvom jemu pridelenej agendy a poukázal aj na sťažené podmienky chodu okresného súdu (ako aj iných súdov, pozn.) v súvislosti so zavedenými zákonnými opatreniami súvisiacimi so zamedzením šírenia ochorenia COVID-19 v relevantných obdobiach rokov 2020 a 2021, obzvlášť v konaniach, v ktorých je potrebné vykonávať dokazovanie a nariaďovať pojednávania. Vzhľadom na charakter predmetu konania a všetky okolnosti daného prípadu nepokladá za primerané sťažovateľkou požadované finančné zadosťučinenie. Na záver uviedol, že je toho názoru, že v napadnutom konaní nedošlo k takým prieťahom, ktoré by mali za následok porušenie práv sťažovateľky v zmysle podanej ústavnej sťažnosti.

5.1. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 Spr V 59/2022 (po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, pozn.) doručenom ústavnému súdu 1. februára 2022 uviedol, že zákonná sudkyňa 11. januára 2022 zrušila termín pojednávania určený na 11. február 2022 z dôvodu vykonávania stáže na Európskom súde pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v čase od 7. februára 2022 do 31. júla 2022. Preto bude potrebné vo veci uplatniť postup podľa § 51 ods. 4 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (prerozdelenie a pridelenie veci novému zákonnému sudcovi, pozn.).

III.2. Replika sťažovateľky:

6. Sťažovateľke bola výzvou ústavného súdu z 3. februára 2022 daná možnosť vyjadriť sa k stanovisku okresného súdu sp. zn. 1 Spr V 957/2021 doručenému ústavnému súdu 15. decembra 2021 a k stanovisku sp. zn. 1 Spr V 59/2022 doručenému ústavnému súdu 1. februára 2022. Predmetná výzva ústavného súdu bola riadne doručená 7. februára 2022. Sťažovateľka v lehote 10 dní stanovenej ústavným súdom požadované stanovisko nezaslala, čím nevyužila právo vyjadriť sa.

III.3. Prehľad procesných úkonov:

7. Ústavný súd z obsahu okresným súdom zaslanej chronológie procesných úkonov v napadnutom konaní zistil, že napadnuté konanie začalo na základe žaloby podanej žalobcami na okresnom súde 22. marca 2010 (a sťažovateľka do neho vstúpila na základe návrhu žalobcov na pripustenie vstupu sťažovateľky do konania ako žalovanej v 3. rade okresnému súdu doručeného 21. októbra 2010, pozn.). V jeho priebehu doteraz nebolo okresným súdom (ako súdom prvoinštančným, pozn.) vydané žiadne meritórne rozhodnutie vo veci. Vzhľadom na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania v trvaní takmer 12 rokov od podania žaloby a viac ako 11 rokov od vstupu sťažovateľky do napadnutého konania ako žalovanej v 3. rade ústavný súd v okolnostiach danej veci nepovažoval za potrebné ani za účelné na tomto mieste bližšie rozvádzať jednotlivé doterajšie úkony okresného súdu v ňom realizované. K priebehu napadnutého konania je však potrebné uviesť, že od 23. augusta 2010 bolo okresným súdom prerušené konanie do právoplatného skončenia trestného stíhania (v súvislosti s trestným konaním uvedeným vo vyjadrení okresného súdu, pozn.), pričom 15. marca 2012 bolo okresnému súdu oznámené, že trestné stíhanie bolo zastavené. Zároveň bolo v rámci doterajšieho priebehu napadnutého konania celkovo trikrát vykonávané znalecké dokazovanie (od 29. októbra 2014 do 16. januára 2015, od 9. októbra 2015 do 12. augusta 2016 a od 15. decembra 2016 do 11. júla 2017, pozn.). Vo veci sa uskutočnilo celkovo 5 pojednávaní, pričom v priebehu napadnutého konania došlo k zrušeniu/odročeniu celkovo 16-tich pojednávaní (z prehľadu procesných úkonov vyplýva, že z tohto počtu požiadala sťažovateľka o odročenie pojednávania celkovo päťkrát, pričom z toho trikrát súbežne so žalobcami, pozn.). Zároveň 10. decembra 2019 došlo k prvej zmene zákonného sudcu vo veci (z dôvodu odchodu pôvodnej zákonnej sudkyne do dôchodku, pozn.). Následne v období od 28. februára 2020 do 16. decembra 2020 sa spis nachádzal na odvolacom súde, ktorý rozhodoval o odvolaní žalovaných proti výroku o trovách konania v uznesení o zastavení konania voči žalovaným v 1. rade a 2. rade. Preverení aktuálneho stavu napadnutého konania na okresnom súde bolo zistené, že po zrušení termínu pojednávania pôvodne nariadeného na 11. február 2022 bola vec po druhýkrát pridelená novej zákonnej sudkyňi, pričom vo veci zatiaľ nebol nariadený nový termín pojednávania.

8. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe podaní účastníkov konania a chronológie procesných úkonov okresného súdu v napadnutom konaní predloženej ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 295/2019).

11. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Úlohou ústavného súdu bolo v danom prípade posúdiť, či v napadnutom konaní došlo k vzniku prietáhov, či ich vznik bol spôsobený primárne postupom okresného súdu alebo na ich vznik mal vplyv aj postup samotnej sťažovateľky, ako aj to, aký vplyv na priebeh napadnutého konania mala samotná povaha prejednávanej veci.

12. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právna a skutková zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory týkajúce sa určovacích žalôb, ktorými sa sporové strany domáhajú určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, v zásade tvoria súčasť bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Čiže po právnej stránke nie je v zásade možné konštatovať právnu zložitosť napadnutého konania. Z obsahu predloženej chronológie procesných úkonov okresného súdu, ako aj z vyjadrenia samotného okresného súdu však vyplýva, že predmetný spor je „poznačený“ do istej miery skutkovou zložitosťou spočívajúcou v tom, že vo veci bolo opakovane vykonávané znalecké dokazovanie a tiež že predmetné konanie súviselo aj s prebiehajúcim trestným konaním (v dôsledku čoho bolo napadnuté konanie po istý čas aj prerušené, pozn.). No s poukazom na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania v trvaní už takmer dvanástich rokov od podania žaloby (a presahujúcom jedenásť rokov od pristúpenia sťažovateľky do neho, pozn.), navyše bez vydania čo i len jedného meritórneho rozhodnutia vo veci okresným súdom ako súdom prvej inštancie, podľa posúdenia ústavného súdu už v tomto „časovo pokročilom štádiu“ nie je možné ani uvedenú väčšiu faktickú zložitosť veci vnímať ako ospravedlniteľný dôvod vzniku prietáhov. V súvislosti s týmto kritériom tak nie je možné okresný súd zbaviť jeho zodpovednosti za priebeh a doterajšiu dĺžku napadnutého konania a s tým súvisiaci vznik prietáhov.

13. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľky ústavný súd konštatuje, že po preskúmaní doterajšieho priebehu napadnutého konania konštatuje, že na strane sťažovateľky nezaznamenal okolnosti, ktoré by zásadným spôsobom negatívne ovplyvnili doterajší priebeh napadnutého konania. K uvedenému záveru ústavný súd dospel aj po zohľadnení tej skutočnosti, že aj samotná sťažovateľka v doterajšom priebehu napadnutého konania požiadala (celkovo päťkrát, pričom z toho trikrát súbežne so žalobcami, pozn.) o odročenie pojednávania vo veci, no vzhľadom na doterajšiu celkovú dĺžku napadnutého konania to nie je možné považovať za rozhodujúcu okolnosť, pre ktorú okresný súd nedospel do štádia vydania meritórneho rozhodnutia vo veci. Čiže ani s poukazom na toto kritérium nie je možné okresný súd zbaviť jeho zodpovednosti za priebeh a doterajšiu dĺžku napadnutého konania.

14. K tretiemu kritériu, a to postupu okresného súdu, je potrebné uviesť, že po preštudovaní okresným súdom predloženej chronológie procesných úkonov vykonaných vo veci ústavný súd v napadnutom konaní jednoznačne identifikoval primárne neefektívny postup okresného súdu, ako aj v istých časových úsekoch jeho nečinnosť. V tejto súvislosti však ústavný súd poukazuje najmä na neefektívnu činnosť okresného súdu, ktorý napriek množstvu nariadených pojednávanií (celkovo približne 20 nariadených pojednávanií, pozn.) reálne za celé trvanie napadnutého konania uskutočnil len 5 pojednávanií. Navyše, posledné pojednávanie nariadené na 11. február 2022 bolo zrušené z dôvodu na strane okresného súdu (odchod zákonnej sudkyne na sťaž, pozn.). Preto už len s poukazom na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania (od podania žaloby 22. marca 2010, pozn.) toho času hraničiacu s obdobím 12-tich rokov, a to nielen bez právoplatného ukončenia sporu, ale aj bez vydania čo i len neprávoplatného meritórneho rozhodnutia vo veci súdom prvej inštancie, je možné dospieť k jednoznačnému záveru o ústavnoprávne neakceptovateľnom stave.

15. Na tomto mieste ústavný súd zdôrazňuje, že postup súdu spočívajúci len v samotnom vykonaní rôznych úkonov, ktoré však nevedú k meritórnemu ukončeniu sporu, nie je možné považovať za postup efektívny, sledujúci odstránenie stavu právnej neistoty (m. m. I. ÚS 109/2021).

15.1. Zároveň je nutné podotknúť, že „argumentácia“ okresného súdu v súvislosti s opatreniami zavedenými proti šíreniu ochorenia COVID-19 (čo je zaiste objektívna okolnosť, pozn.) však v danom prípade neobstojí, pretože do obdobia poznačeného touto objektívnou celospoločenskou situáciou (roky 2020 a 2021, pozn.) okresnému súdu v tejto súvislosti nič nebránilo v riadnom konaní vo veci.

15.2. S poukazom na okresným súdom uvádzané personálne aspekty v spojení s množstvom agendy, ktorú musí okresný súd a zákonný sudca riešiť, ústavný súd v zmysle už svojej konštantnej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že štát je primárne zodpovedný za to, aby zabezpečil dostatočné personálne a materiálno-technické podmienky na riadny výkon spravodlivosti a nedostatky v tejto oblasti v žiadnom prípade nesmú byť na ujmu právam účastníkov konania, v tomto prípade sťažovateľky. Na tomto mieste ústavný súd pripomína, že uvedené je aj otázkou organizácie práce, a to nielen samotného zákonného sudcu, ale aj vedenia súdu. Ústavný súd zdôrazňuje, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších zamestnancov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadala o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov

a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020).

15.3. Z prehľadu procesných úkonov je zrejmé, že okresný súd koná vo veci bez akejkoľvek efektivity, dostatočne nevyužíva možnosti, ktoré mu Civilný sporový poriadok od 1. júla 2016 dáva, vrátane prospektívnej sudcovskej koncentrácie (§ 153 ods. 1 v spojení s § 470 ods. 2 druhá veta CSP, pozn.). Tá totiž aj pre konania začaté pred nadobudnutím účinnosti nového civilného procesu limituje navrhovanie dôkazných prostriedkov počas súdneho sporu s prihliadnutím na aktivitu strán, ktorých cieľom by malo byť rýchle a hospodárne vyriešenie ich vzájomného sporu. Zodpovednosť za výsledok sporu patrí sporovým stranám, ktoré majú v spore preukázať vysokú mieru procesnej aktivity a svoje skutkové tvrdenia dokázať. Procesná aktivita však má mať na zreteli najmä časové kritérium, a to včasnosť, ktorú posudzuje podľa vlastnej úvahy konajúci súd (najmä s dôrazom na naplnenie požiadavky hospodárnosti a rýchlosti vedenia súdneho sporu). Na tomto mieste ústavný súd zároveň poukazuje na to, že okresný súd už v minulosti bol na uvedené upozorňovaný napríklad v prípade konania vedeného pod sp. zn. I. ÚS 148/2021.

16. Po zhodnotení všetkých okolností ústavný súd dospel v danom prípade k jednoznačnému záveru, že napadnuté konanie trpí prieťahmi. Prieťahy idú primárne na vrub postupu okresného súdu, a to najmä v dôsledku jeho neefektívnej činnosti a nesústredeného postupu. Okresný súd nepostupoval v napadnutom konaní v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia sporu. K tomuto záveru ústavný súd v danom prípade dospel aj po prihliadnutí na špecifiká daného konania (najmä po prihliadnutí na väčšiu skutkovú zložitost' veci, pozn.), avšak opätovne zdôrazňuje, že dĺžka prvoinštančného konania v doterajšom trvaní atakujúcim už hranicu 12-tich rokov bez právoplatného ukončenia veci (resp. bez vydania čo i len jedného meritórneho rozhodnutia vo veci, pozn.) je ústavnoprávne neakceptovateľná a na tejto skutočnosti nič nemení ani fakt väčšej skutkovej zložitosti sporu.

17. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadost'učinenie

18. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd po prijatí rozhodnutia o porušení namietaných práv prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, okresnému súdu prikázal, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádza (bod 2 výroku nálezu).

19. Keďže ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka požadovala priznanie zadosťučinenia vo výške 6 000 eur. Uvedené odôvodňovala primárne celkovou doterajšou dĺžkou napadnutého konania bez vydania meritórneho rozhodnutia vo veci, pričom poukázala aj na to, že kvôli vydanému predbežnému opatreniu okresného súdu nehnuteľnosť, ohľadom ktorej sa vedie napadnuté konanie o určenie jej vlastníctva, chátra, a tak stráca na hodnote.

20. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia, pričom pri jeho určení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

21. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na tieto základné okolnosti. Prvou je zohľadnenie celkovej doterajšej dĺžky napadnutého konania, ktorá v čase vydania nálezu už presiahla 11 rokov od vstupu sťažovateľky do napadnutého konania ako žalovanej v 3. rade, pričom počas tohto obdobia okresný súd nielenže napadnuté konanie právoplatne neukončil, ale vo veci nebolo vydané žiadne meritórne rozhodnutie, čo je z hľadiska trvania sporu pred prvoinštančným súdom ústavnoprávne neakceptovateľné. Druhou zásadnou okolnosťou je, že kvôli vydanému predbežnému opatreniu je sťažovateľke v podstate po celý čas znemožnené disponovať s nehnuteľnosťou, o ktorej vlastníctvo sa spor vedie. Zohľadniac uvedené, ako aj skutočnosť, že stav právnej neistoty sťažovateľky trvá, ústavný súd rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľke v sume 5 000 eur (bod 3 výroku nálezu).

22. Ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde nevyhovел tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

23. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 384,08 eur (bod 4 výroku nálezu).

24. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Celkovo tak sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov v sume 384,08 eur.

25. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 9. marca 2022

Miloš Maďar
predseda senátu